

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania M.Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o świadczenie rehabilitacyjne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 11 grudnia 2015 r., sygn. akt X1 Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2. nie obciąża ubezpieczonego kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 11 grudnia 2015 r. oddalił apelację M.Ł. od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T. z dnia 17 czerwca 2015 r. oddalającego odwołanie ubezpieczonego M.Ł. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 24 marca 2014 r., którą organ rentowy odmówił mu prawa do świadczenia rehabilitacyjnego z powodu braku niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy ocenił, że Sąd Rejonowy przeprowadził prawidłowe postępowanie w sprawie oraz dokonał właściwej oceny zasadności zaskarżonej decyzji nie naruszając przy tym art. 233 § 1 k.p.c. Kwestionowanie ustaleń Sądu

Rejonowego, które Sąd Okręgowy akceptuje i uważa za własne, wyłącznie z tej przyczyny, że nie spełniają oczekiwań ubezpieczonego, nie stanowi skutecznego zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Sąd zważył, że zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 159) świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokują odzyskanie zdolności do pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, w sprawie nie było sporne, że ubezpieczony wyczerpał wynoszący 182 dni okres zasiłkowy, a następnie przez łączny okres 6 miesięcy od 5 sierpnia 2013 r. do 31 stycznia 2014 r. pobierał świadczenie rehabilitacyjne. Spór dotyczył więc wyłącznie tego, czy po dniu 31 stycznia 2014 r. ubezpieczony był nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokowały odzyskanie zdolności do pracy. Wyjaśnienie wymienionej kwestii wymagało wiadomości specjalnych, stąd Sąd Rejonowy prawidłowo zasięgnął opinii biegłych (art. 278 § 1 k.p.c.). Biegli sądowi z zakresu ortopedii, neurologii, chorób wewnętrznych, psychiatrii i psychologii w swoich opiniach zgodnie stwierdzili, że po 31 stycznia 2014 r. ubezpieczony nie był nadal niezdolny do pracy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony nie podjął inicjatywy dowodowej ani nie przedstawił żadnych merytorycznych argumentów, które mogłyby skutecznie podważyć opinie biegłych, a w konsekwencji również zasadność zaskarżonego wyroku. Opinie biegłych sądowych były pełne i jasne, zostały wydane na podstawie wywiadu, badania przedmiotowego ubezpieczonego oraz jego dokumentacji medycznej. Sąd pierwszej instancji skorzystał nadto z opinii biegłych sądowych lekarzy z zakresu schorzeń rozpoznanych u ubezpieczonego. Na podstawie wniosków opinii biegłych sądowych Sąd pierwszej instancji doszedł do prawidłowych wniosków, co do braku dalszej niezdolności ubezpieczonego do pracy i prawidłowo do ustalonego stanu faktycznego zastosował art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W opinii Sądu Okręgowego, przed Sądem pierwszej instancji nie doszło zatem do uchybienia przepisów prawa procesowego, jak i materialnego, a zaskarżony wyrok, w świetle przytoczonych dowodów, odpowiadał prawu.

Ubezpieczony zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, w której zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 5 k.p.c. w zw. z art. 212 k.p.c. art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c., poprzez brak pouczenia przez Sąd drugiej instancji odnośnie do możliwości złożenia przez ubezpieczonego opiniowanego sądowo-psychiatrycznie i psychologicznie wniosku o zawieszenie postępowania cywilnego z uwagi na pojawienie się konieczności wstrzymania się z wydaniem wyroku z powodu toczącego się postępowania administracyjnego związanego z wydaniem decyzji ZUS w sprawie renty i ustaleniem przez orzecznika ZUS w dniu 4 listopada 2015 r. całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonego, co miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia.

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej apelację ubezpieczonego oraz zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji w części oddalającej odwołanie poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do świadczenia rehabilitacyjnego od 1 lutego 2014 r. na okres 12 miesięcy lub uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w całości oraz uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w T. do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia kosztów procesu za wszystkie instancje, kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych w razie nieuwzględnienia powyższego wniosku wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu T..

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ze względu na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego ustalonym stanie faktycznym niniejszej sprawy stanowiącym element uzasadnienia niniejszego wyroku, a to konieczność oceny, czy art. 5 k.p.c. w zw. z art. 212 k.p.c. art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. zobowiązuje do udzielania stronie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych

opiniowanej psychiatrycznie, psychologicznie niezbędnych pouczeń, w postaci możliwości złożenia wniosku o zawieszenie postępowania cywilnego z uwagi na toczące się postępowanie administracyjne przed organem rentowym, w sytuacji, gdy ubezpieczony na rozprawie odwoławczej oświadcza, że toczy się odrębne postępowanie przed organem rentowym w sprawie przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, podczas gdy przedmiotem postępowania sądowego jest kwestia przyznania świadczenia rehabilitacyjnego związanego z oceną niezdolności do pracy ubezpieczonego, a tym samym czy nie przekroczy to zasady równości stron w postępowaniu.

W ocenie skarżącego, przytoczona w uzasadnieniu skargi kasacyjnej argumentacja wskazuje, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W ocenie skarżącego, rozstrzygnięcie powyższego zagadnienia prawnego pozwoli na usunięcie wątpliwości, odnośnie ustalenia czy w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdzie stroną „słabszą” jest ubezpieczony opiniowany przez biegłych psychiatrę, psychologa, a stroną „silniejszą” organ rentowy obowiązkiem sądu, w tym Sądu drugiej instancji jest konieczność udzielenia niezbędnych pouczeń, w postaci możliwości złożenia wniosku o zawieszenie postępowania cywilnego z uwagi na toczące się postępowanie administracyjne przed organem ZUS w sprawie dotyczącym ustalenia prawa do renty i związanym z tym ustaleniem całkowitej niezdolności do pracy przez lekarza orzecznika ZUS.

Pozwany organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, w razie jej rozpatrzenia o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 15/08, LEX nr 490359).

Jako okoliczność mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Na wstępie należy przypomnieć, że przedstawienie istotnego zagadnienia prawnego wymaga jego precyzyjnego sformułowania poprzez wskazanie przepisu prawa materialnego lub procesowego, z którym jest związane, i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna nawiązywać do przesłanek "predsądu", a ponadto stanowić odrębny, pogłębiony wywód prawny wskazujący na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpatrzenia (zob.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, niepubl.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązane jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r.,

III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.; z dnia 5 grudnia 2013 r., II CSK 244/13, niepubl.).

Problem prawny przedstawiony w skardze kasacyjnej jako istotne zagadnienie prawne nie jest nowy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że z art. 5 k.p.c. i art. 212 § 2 k.p.c. nie wynika powinność sądu o charakterze ogólnego obowiązku udzielania w każdym wypadku pouczeń osobom stającym przed sądem, tylko dlatego, że występują bez profesjonalnego pełnomocnika. Udzielenie pouczenia zależy od oceny i uznania sądu uwiarygodnionego konkretną sytuacją procesową i staje się powinnością sądu tylko w sytuacjach zupełnie wyjątkowych, kiedy zachodzi potrzeba zapobieżenia nierówności podmiotów toczącego się postępowania, a więc wówczas, gdy strona z uwagi na swoją nieporadność i stopień skomplikowania sprawy nie jest w stanie zrozumieć istoty prowadzonego postępowania i podjąć w związku z tym stosowne czynności procesowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II CZ 53/11, OSNC-ZD 2012/D, poz. 74 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2014 r., I UK 4/14, LEX nr 1738476; z dnia 18 sierpnia 2009 r., I UK 74/09, LEX nr 530693 i z dnia 2 lutego 2011 r., I UK 293/10, LEX nr 811821 oraz powołane w nich orzecznictwo). W orzecznictwie podkreśla się ponadto, że wyjątkowy charakter art. 5 k.p.c., który może mieć zastosowanie wyłącznie w sytuacji, gdy wymaga tego ochrona praw procesowych stron nie może prowadzić do naruszenia zasad procesu cywilnego poprzez udzielanie przez sądy pomocy w skutecznej realizacji roszczeń lub obrony. Z tej przyczyny brak pouczeń w oparciu o art. 5 k.p.c. oraz art. 212 k.p.c. może być kwalifikowany jedynie, jako uchybienie procesowe, a nie pozbawienie strony, wbrew jej woli, możliwości podejmowania lub świadomego zaniechania czynności procesowych, czyli obrony praw prowadzące do nieważności postępowania (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2000 r., III CKN 873/00, niepubl., z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 271/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 95, z dnia 5

sierpnia 2005 r., II CK18/05, niepubl., z dnia 24 lutego 2011 r., III CSK 137/10, niepubl.). Z kolei w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2012 r., III CSK 13/12, niepublikowane, stwierdzono, że obowiązkiem sądu jest udzielenie uczestnikowi postępowania stosownych pouczeń, o których mowa w art. 5 i art. 212 k.p.c., jeżeli stwierdzone zostanie, że cierpi on na zaburzenia psychiczne uniemożliwiające lub utrudniające mu zrozumienie jego sytuacji procesowej i podjęcie racjonalnej obrony swoich praw. Z treści skargi kasacyjnej nie wynika by wskazywana w niej przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w rozpoznawanej sprawie zaistniała.

Ponadto, przedstawiona w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie stanowi odrębnego, pogłębionego wyводу prawnego wskazującego na zaistnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, poza stwierdzeniem, że ubezpieczony na rozprawie odwoławczej oświadczył, że toczy się odrębne postępowanie przed organem rentowym w sprawie przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, podczas gdy przedmiotem postępowania sądowego jest kwestia przyznania świadczenia rehabilitacyjnego związanego z oceną niezdolności do pracy ubezpieczonego.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.